

TRÁI PHIẾU CHÍNH PHỦ

I. KHÁI QUÁT CHUNG.

1. Khái niệm.

Trái phiếu chính phủ là một loại chứng khoán nợ của chính phủ, do bộ tài chính phát hành, có thời hạn, có mệnh giá, có lãi, xác nhận nghĩa vụ trả nợ của chính phủ với người sở hữu trái phiếu.

2. Đặc điểm.

Là không có rủi ro thanh toán và có độ thanh khoản cao. Do đó, lãi suất của trái phiếu chính phủ được xem là căn cứ chuẩn ấn định mức lãi suất của các công cụ nợ khác có cùng kỳ hạn.

3. Chủ thể phát hành

- Chủ thể phát hành trái phiếu là Bộ Tài chính.
- Bộ Tài chính ủy quyền cho Kho bạc Nhà nước tổ chức phát hành trái phiếu theo quy định tại Thông tư **17/2012/TT-BTC**

4. Mục đích phát hành trái phiếu

- Đầu tư phát triển kinh tế - xã hội thuộc nhiệm vụ chi của ngân sách trung ương theo quy định của Luật Ngân sách nhà nước;
- Bù đắp thiếu hụt tạm thời của ngân sách nhà nước từ vay trái phiếu ngắn hạn;
- Cơ cấu lại khoản nợ, danh mục nợ Chính phủ;
- Cho doanh nghiệp, tổ chức tài chính, tín dụng, chính quyền địa phương vay lại theo quy định của pháp luật;
- Các mục đích khác nhằm bảo đảm an ninh tài chính quốc gia.

5. phân loại TP CP.

- Tín phiếu kho bạc
- Trái phiếu kho bạc
- Công trái xây dựng Tổ

6. Điều khoản và điều kiện trái phiếu

a). Kỳ hạn

- Tín phiếu kho bạc có kỳ hạn là 13 tuần, 26 tuần và 52 tuần;
- Trái phiếu kho bạc và công trái xây dựng tổ quốc có kỳ hạn là 2 năm, 3 năm, 5 năm, 10 năm, 15 năm và 30 năm;

- Bộ Tài chính quy định các kỳ hạn khác của trái phiếu trong một số trường hợp cần thiết.

b). Mệnh giá

- Trái phiếu có mệnh giá là một trăm nghìn (100.000) đồng. Các mệnh giá khác là bội số của một trăm nghìn (100.000) đồng.

- Bộ Tài chính quy định cụ thể mệnh giá của trái phiếu ngoại tệ đối với mỗi đợt phát hành trái phiếu ngoại tệ theo Đề án phát hành trái phiếu ngoại tệ được Thủ tướng Chính phủ phê duyệt.

II. Khái quát chung các phương thức phát hành TPCP:

1. Phát hành trong nước:

- Đấu thầu phát hành trái phiếu: Là phương thức phát hành trái phiếu mà chủ thể phát hành lựa chọn các tổ chức đủ điều kiện trúng thầu mua trái phiếu đáp ứng các yêu cầu của chủ thể phát hành.

- Bảo lãnh phát hành trái phiếu: là phương thức phát hành trái phiếu mà chủ thể phát hành bán trái phiếu thông qua các tổ chức bảo lãnh phát hành.

- Đại lý phát hành trái phiếu: là phương thức phát hành trái phiếu mà chủ thể phát hành ủy thác cho một tổ chức khác thực hiện bán trái phiếu cho đối tượng mua trái phiếu.

- Bán lẻ trái phiếu: là phương thức phát hành trái phiếu mà chủ thể phát hành trực tiếp bán trái phiếu cho từng đối tượng mua trái phiếu. Phương thức phát hành trái phiếu được thực hiện thông qua hệ thống Kho bạc nhà nước tại các tỉnh/thành phố.

2. Phát hành trái phiếu quốc tế.

- TPCP được phát hành ra thị trường quốc tế chủ yếu bằng phương thức bảo lãnh phát hành TP.

III. QUY TRÌNH PHÁT HÀNH TRÁI PHIẾU CP.

1. Phát hành TPCP tại thị trường trong nước.

- Thứ nhất; xây dựng và công bố kế hoạch phát hành TP:

+ B1: Hàng năm, căn cứ vào chỉ tiêu huy động vốn cho ngân sách Nhà nước và cho đầu tư phát triển đã được Quốc hội phê duyệt, Bộ Tài chính xây dựng kế hoạch phát hành trái phiếu cho cả năm và kế hoạch huy động dự kiến của từng quý.

+ B2: thông báo Kế hoạch phát hành trái phiếu năm, quý được công bố trên trang tin điện tử (website) của Bộ Tài chính, Kho bạc Nhà nước và Sở Giao dịch chứng khoán Hà Nội.

- Thứ hai: Tổ chức phát hành TP (Tùy theo từng phương thức phát hành TPCP mà sẽ có quy trình tổ chức phát hành khác nhau)

a. Đấu thầu phát hành trái phiếu

Giai đoạn 1: Tìm kiếm thành viên đấu thầu.

Bước 1: Các tổ chức đủ điều kiện trở thành thành viên đấu thầu nộp Bộ tài chính một bộ hồ sơ theo quy định. Thời gian nhận hồ sơ là ngày 1 đến ngày 10 tháng 11 hàng năm.

Bước 2: Bộ tài chính kiểm tra hồ sơ (trong vòng 5 ngày làm việc kể từ ngày nhận hồ sơ) và thông báo bằng văn bản đề nghị đơn vị bổ sung tài liệu nếu có.

Bước 3: Bộ tài chính xem xét, đánh giá và thông báo danh sách các tổ chức được chọn và các trường hợp bị từ chối (thông báo bằng văn bản và nêu rõ lý do) trước ngày 31 tháng 12 hàng năm. Danh sách các tổ chức được chọn có hiệu lực từ ngày 01 tháng 01 đến hết ngày 31 tháng 12 hàng năm và được công bố trên trang tin điện tử của Bộ Tài chính, Kho bạc Nhà nước và Sở giao dịch chứng khoán Hà Nội.

Giai đoạn 2: Quy trình đánh giá hoạt động thành viên.(Hàng năm, Bộ Tài chính đánh giá hoạt động của thành viên đấu thầu để làm căn cứ xem xét, quyết định duy trì tư cách thành viên đấu thầu trong năm tiếp theo).

Bước 1: Chậm nhất vào ngày 10 tháng 11 hàng năm, các thành viên đấu thầu gửi Bộ Tài chính báo cáo về tình hình hoạt động trong 12 tháng, từ ngày 01 tháng 11 năm liền kề trước đến ngày 31 tháng 10 năm hiện hành (kỳ đánh giá), và các thông tin về tình hình tài chính, quản trị doanh nghiệp, định hướng hoạt động trong thời gian tiếp theo.

Bước 2: Bộ tài chính đánh giá tình hình hoạt động của các thành viên và thông báo kết quả đánh giá trước ngày 31 tháng 12 hàng năm. Những thành viên không đủ điều kiện được thông báo bằng văn bản và nêu rõ lý do.

Bước 3: Kết quả được công bố trên trang tin điện tử của Bộ Tài chính và Sở Giao dịch chứng khoán Hà Nội.

Giai đoạn 3: Tổ chức đấu thầu và công bố kết quả.

Bước 1: Tối thiểu 5 ngày làm việc trước ngày tổ chức phát hành trái phiếu, căn cứ đề nghị của Kho bạc Nhà nước, Sở giao dịch chứng khoán Hà Nội (HNX) gửi thông báo đến toàn bộ thành viên đấu thầu và công bố thông tin trên trang điện tử của HNX.

Bước 2: Chậm nhất vào 2 giờ chiều ngày tổ chức phát hành, các thành viên đấu thầu gửi thông tin dự thầu theo quy định và mẫu đăng ký cho Sở giao dịch chứng khoán Hà Nội.

Bước 3: Sở giao dịch chứng khoán Hà Nội mở thầu, tổng hợp thông tin dự thầu và gửi cho Kho bạc Nhà nước.

Bước 4: Căn cứ vào thông tin dự thầu tổng hợp nhận được, Kho bạc Nhà nước xác định mức lãi suất phát hành đối với mỗi loại trái phiếu gọi thầu và thông báo cho Sở Giao dịch chứng khoán Hà Nội để xác định kết quả đấu thầu.

Bước 5: Kết thúc phiên giao dịch, Sở Giao dịch chứng khoán Hà Nội, thông báo kết quả đấu thầu cho Kho bạc Nhà nước, Trung tâm lưu ký chứng khoán Việt Nam và từng thành viên trúng thầu và công bố kết quả đấu thầu trái phiếu trên trang tin điện tử của Sở Giao dịch chứng khoán Hà Nội.

b. Bảo lãnh phát hành trái phiếu.

Bước 1: Trước ngày tổ chức phát hành TP tối thiểu 30 ngày làm việc theo phương thức bảo lãnh, Kho bạc Nhà nước thông báo trên trang tin điện tử của Bộ Tài chính, Kho bạc Nhà nước và Sở giao dịch chứng khoán Hà Nội về kế hoạch tổ chức đợt bảo lãnh phát hành trái phiếu và việc mời đăng ký tham gia làm tổ chức bảo lãnh chính.

Bước 2: Các tổ chức đáp ứng đủ điều kiện có nhu cầu trở thành tổ chức bảo lãnh chính gửi hồ sơ đăng ký theo đúng quy định tại thông báo của Kho bạc Nhà nước.

Bước 3: Trong vòng năm (05) ngày làm việc kể từ ngày kết thúc nhận đơn tham gia làm tổ chức bảo lãnh chính, Kho bạc Nhà nước tổ chức đánh giá và lựa chọn một tổ chức bảo lãnh chính theo quy định.

Bước 4: Kết quả lựa chọn tổ chức bảo lãnh chính được Kho bạc nhà nước thông báo bằng văn bản cho các tổ chức và công bố trên trang tin điện tử của Bộ Tài chính, Kho bạc Nhà nước và Sở giao dịch chứng khoán Hà Nội.

Bước 5: Kho bạc Nhà nước và tổ chức bảo lãnh chính thống nhất nội dung và ký hợp đồng nguyên tắc thực hiện đợt bảo lãnh phát hành trái phiếu theo mẫu hợp đồng quy định.

Bước 6: Căn cứ vào hợp đồng nguyên tắc ký với Kho bạc Nhà nước, tổ chức bảo lãnh chính lựa chọn thành viên tổ hợp bảo lãnh. Và trong vòng 10 ngày kể từ ngày làm việc Tổ chức bảo lãnh gửi Kho bạc nhà nước danh sách thành viên tổ hợp bảo lãnh.

Bước 7: Kho bạc Nhà nước và tổ chức bảo lãnh chính thực hiện đàm phán về khối lượng, điều kiện điều khoản trái phiếu (giá bán, kỳ hạn, lãi suất phát hành, ngày thanh toán, ngày phát hành) theo quy định của Bộ tài chính.

Bước 8: Trên cơ sở kết quả đàm phán, Kho bạc Nhà nước ký hợp đồng bảo lãnh phát hành trái phiếu với tổ chức bảo lãnh chính theo mẫu hợp đồng quy định.

Bước 9: Chậm nhất vào ngày làm việc liền kề ngày ký hợp đồng bảo lãnh phát hành trái phiếu, Kho bạc Nhà nước thông báo kết quả bảo lãnh cho Trung tâm Lưu ký chứng khoán và Sở Giao dịch chứng khoán Hà nội để làm thủ tục đăng ký, lưu ký và niêm yết đối với trái phiếu; đồng thời công bố kết quả bảo lãnh trên trang thông tin điện tử của Bộ Tài chính, Kho bạc Nhà nước và Sở Giao dịch chứng khoán Hà Nội.

c. Đại lý phát hành trái phiếu.

Giai đoạn 1: Lựa chọn và ký hợp đồng đại lý phát hành trái phiếu.

Bước 1: Trước ngày tổ chức đợt phát hành trái phiếu tối thiểu 30 ngày làm việc, Kho bạc Nhà nước thông báo trên trang tin điện tử của Bộ Tài chính, Kho bạc Nhà nước và Sở giao dịch chứng khoán Hà Nội về kế hoạch tổ chức phát hành trái phiếu và mời đăng ký tham gia làm đại lý phát hành.

Bước 2: Các tổ chức đáp ứng đủ điều kiện có nhu cầu làm đại lý gửi hồ sơ đăng ký đến Kho bạc Nhà nước.

Bước 3: Kho bạc nhà nước xem xét, đánh giá lựa chọn một hoặc một số đại lý trong vòng 5 ngày kể từ ngày kết thúc nhận đơn.

Bước 4: Kho bạc Nhà nước thông báo bằng văn bản kết quả lựa chọn đại lý phát hành trái phiếu cho các tổ chức đăng ký, đồng thời công bố thông tin trên trang tin điện tử của Bộ Tài chính, Kho bạc Nhà nước và Sở giao dịch chứng khoán Hà Nội.

Bước 5: Kho bạc Nhà nước tổ chức đàm phán và ký kết hợp đồng với đại lý phát hành trái phiếu theo mẫu hợp đồng đại lý theo quy định.

Giai đoạn 2: Tổ chức phát hành trái phiếu.

Bước 1: Đại lý phát hành trái phiếu theo các điều kiện, điều khoản trái phiếu được quy định tại hợp đồng đại lý đã ký kết với Kho bạc Nhà nước.

Bước 2: Trong vòng 30 ngày làm việc kể từ ngày kết thúc đợt phát hành trái phiếu theo phương thức đại lý, Kho bạc Nhà nước báo cáo Bộ Tài chính kết quả đợt phát hành.

d. Bán lẻ trái phiếu qua kho bạc nhà nước.

Bước 1: Trước ngày phát hành trái phiếu theo phương thức bán lẻ tối thiểu 20 ngày, Kho bạc nhà nước thông báo chi tiết về đợt phát hành trên trang tin điện tử của Bộ Tài chính, Kho bạc Nhà nước, Sở Giao dịch chứng khoán Hà Nội và các phương tiện thông tin đại chúng.

Bước 2: Kho bạc Nhà nước hướng dẫn chi tiết quy trình, thủ tục phát hành và thanh toán trái phiếu theo phương thức bán lẻ, báo cáo Bộ Tài chính phê duyệt trước khi ban hành và tổ chức thực hiện.

2. Phát hành trái phiếu quốc tế.

Giai đoạn 1: Bộ Tài chính chủ trì xây dựng đề án và phê duyệt đề án phát hành trái phiếu trình Chính phủ.

Bước 1: BTC chủ trì xây dựng đề án phát hành TPCP cho từng đợt phát hành.

Bước 2: Chính phủ phê duyệt đề án phát hành trái phiếu chính phủ ra thị trường quốc tế.

Giai đoạn 2: tổ chức phát hành TPCP ra thị trường quốc tế.

Bước 1: Lựa chọn các tổ chức hoặc tổ hợp bảo lãnh phát hành

Bước 2: Lựa chọn các tư vấn pháp lý

Bước 3: Hoàn thiện hồ sơ phát hành đàm phán, ký kết các hợp đồng với tổ chức hoặc tổ hợp bảo lãnh phát hành, các đại lý có liên quan và chuẩn bị các tài liệu trong hồ sơ phát hành phù hợp với thông lệ quốc tế và luật pháp của Việt Nam.

Bước 4: Đánh giá hệ số tín nhiệm cho quốc gia.

Bước 5: Tổ chức quảng bá

Bước 6: Tổ chức phát hành

Bước 7: Tiếp nhận vốn

Bước 8: Hoàn tất giao dịch phát hành: sau khi nhận tiền bán trái phiếu, Bộ Tài chính hoàn tất và ký kết các văn bản pháp lý kết thúc giao dịch phù hợp với thông lệ quốc tế, đồng thời báo cáo kết quả phát hành theo các quy định hiện hành.

IV. KẾT QUẢ CỦA PHÁT HÀNH TRÁI PHIẾU CHÍNH PHỦ.

1. Kết quả phát hành trái phiếu Chính phủ trong nước.

Đầu năm nhà nước đều đưa ra kế hoạch phát hành trái phiếu chính phủ từng năm đó. Trong quá trình tổ chức thực hiện, để phù hợp với tình hình thị trường và đảm bảo kế hoạch huy động vốn, Kho bạc Nhà nước có thể điều chỉnh khối lượng phát hành giữa các kỳ hạn. Hàng quý, trên cơ sở nhu cầu của NSNN, Kho bạc Nhà nước sẽ công bố kế hoạch phát hành đối với từng loại kỳ hạn trái phiếu.

Theo báo cáo của Bộ Kế hoạch & Đầu tư, trong giai đoạn 2011 - 2015, tổng vốn trái phiếu Chính phủ đã được Quốc hội thông qua là 225.000 tỷ đồng.

Tuy nhiên, đến hết năm 2013 đã giao kế hoạch 150.000 tỷ đồng, chỉ còn lại 75.000 tỷ đồng cho hai năm 2014-2015. Trong khi đó, hiện nay nhiều bộ, ngành và địa phương lại đề xuất bổ sung thêm vốn trái phiếu Chính phủ để đầu tư cho các dự án đang thực hiện dở dang mà thiếu vốn, các dự án khởi công mới và làm vốn đối ứng cho các chương trình, dự án ODA, PPP.

a) Kế hoạch phát hành các loại trái phiếu Chính phủ năm 2014 như sau:

- Tổng khối lượng trái phiếu phát hành năm 2014: 210.000 tỷ đồng

- Kế hoạch huy động theo kỳ hạn:

+ Kỳ hạn dưới 1 năm: 40.000 tỷ đồng

+ Kỳ hạn 2 năm: 55.000 tỷ đồng

+ Kỳ hạn 3 năm: 60.000 tỷ đồng

+ Kỳ hạn 5 năm: 40.000 tỷ đồng

+ Kỳ hạn 10 năm: 10.000 tỷ đồng

+ Kỳ hạn 15 năm: 5.000 tỷ đồng

Tính từ đầu năm 2014 đến nay Kho bạc nhà nước đã huy động được 81.600 tỷ đồng trái phiếu chính phủ

b) Kết quả của đợt phát hành gần nhất tháng 4 năm 2014.

STT	Nội dung	Kỳ hạn 2 năm	Kỳ hạn 3 năm	Kỳ hạn 5 năm.
	Phương thức phát hành	Đấu thầu	Đấu thầu	Đấu thầu
1	Mệnh giá	100.000	100.000	100.000
2	Tổng khối lượng trái phiếu gọi thầu	2.000 tỷ VND	2.000 tỷ VND	2.000 tỷ VND
3	Lãi suất danh nghĩa	5,6%/năm	6,3%/năm	7,6%/năm
4	Lãi suất trúng thầu	5,58%/năm	6,07%/năm	7,12%/năm
5	Khối lượng trúng thầu	2.000 tỷ VND	2.000 tỷ VND	2.000 tỷ VND
6	Tổng số tiền thanh toán trái phiếu trúng thầu.	2.006,7 tỷ VND	2.028,920 tỷ VND	2.064,760 tỷ VND

2. Phát hành trái phiếu quốc tế.

Tính đến thời điểm hiện nay Việt Nam đã 2 lần phát hành trái phiếu quốc tế.

a) Lần đầu tiên năm 2005.

- Thời điểm phát hành: ngày 27/10/2005 tại New York.
- Giá trị chào bán: 750 triệu USD
- Giá bán: 98,223% so với mệnh giá.
- Lãi suất: 7,125%/năm
- Thời hạn: 10 năm

Kết quả: thành công mỹ mãn khi các nhà đầu tư quốc tế đặt mua với số tiền lên tới 4,5 tỷ USD và được tạp chí tài chính quốc tế và các nhà đầu tư khu vực Châu Á đánh giá là trái phiếu thành công nhất năm 2005. Đợt phát hành trái phiếu này đã tạo bước ngoặt đặc biệt và tạo nền tảng quan trọng cho các đợt phát hành sau đồng thời nâng hệ số tín nhiệm cho trái phiếu Chính phủ Việt Nam trên trường quốc tế.

Sử dụng: 750tr USD này được dành cho các doanh nghiệp trong nước trong đó 500 triệu USD trong khoản vay này sẽ được dành cho Tổng công ty Công nghiệp tàu thủy VN (Vinashin).

b) Đợt phát hành thứ 2 vào năm 2010.

- Thời điểm phát hành: 26/01/2010 được niêm yết tại sở giao dịch Singapo.
- Giá trị chào bán: 1 tỷ USD
- Lãi suất danh nghĩa: 6,75%, lợi tức: 6,95%.
- Thời hạn: 10 năm.

Kết quả: phát hành thành công.